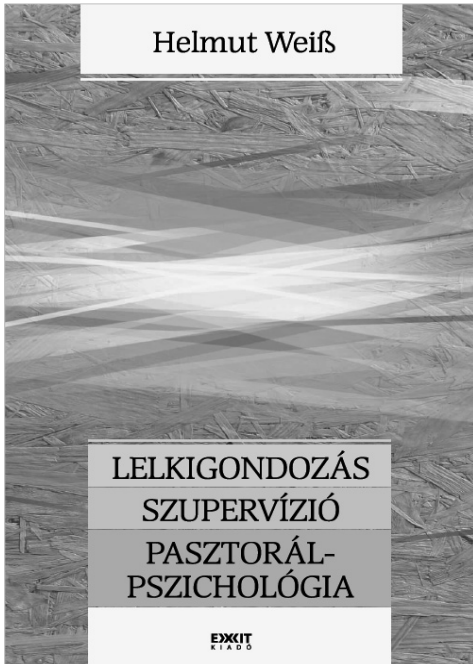

Bibliopolium

Helmut Weiß: *Lelkigondozás – szupervízió –
pasztorálpszichológia*

EXIT Kiadó, Kolozsvár 2011. ISBN 978-606-92460-6-1, 236 old.

A magyar nyelven megjelenő jelenkori gyakorlati teológiai kézikönyveknek – azt gondolom – híján vagyunk. Ennek bizonyára több oka is lehet, de ezeknek számbavétele most nem a feladatomban.

Sokkal jobban örülök annak, hogy a hiányos gyakorlati teológiai könyvtár ismét gyarapodhatott egy újabb, a szakterület számára fontos kiadvánnyal. (Ezzel nem szeretném alábecsülni az elmúlt húsz évben megjelent magyar gyakorlati teológiai könyveket.) Gyorsan hozzáteszem: ezt sem teljesen magunknak köszönhetjük, hanem azoknak, akiknek eltervezték a *Teológiai praxis* kiadványsorozat elindítását. Aki kéz-

be veszi majd e könyvet, az megismeri e sorozat háttérét, valamint a sorozatban eddig már megjelent és összességében méltatlanul keveset használt könyveket.

Helmut Weiß könyve hiánypótló munka, s ami benne van, az ő személyes és szakmai életútja is. Ezzel olyan területekre vezet be bennünket – mindezt a könyv címe teljesen magába foglalja –, amelyről magyar nyelven alig olvashatunk valamit. Természetesen tudatában vagyok annak, hogy Weiß könyvének címében megnevezett három terület értelmezése nem lesz minden szempontból és mindenki számára elfogadható. De mindezeket előrebozsátva is úgy vélem, hogy a szerző a témák területének feldolgozásában modern, és egyike azoknak, akik e területen úttörő munkát végeznek Európában. Ezért is lesz ez a könyv hasznos segítség lelkigondozással foglalkozó lelkészek vagy az egyházi keretekben munkálkodó lelkész-szupervízorok számára.

A *három terület feldolgozása* tekintetében a könyv írója előrebozsátja, hogy munkája nem kíván besorakozni a szóban forgó területeken eddig már megjelent elméleti munkák közé, hanem arra törekszik, hogy bevezessen a különböző, általa használt és saját tapasztalataival kibővített elméletbe, hogy ezt majd egy-egy gyakorlati példával is szemléltesse.

Ami a *lelkigondozás* területét illeti, a szerző a könyv első nagy részében a maga kiindulópontját fejt ki: úrrá lenni az életet fenyegető számtalan, létbizonytalanságot

okozó veszélyen, úgy, ahogy ebben Jézus is példát adott nekünk. Ezért a lelkigondozás célja a következő: a biztos támpontok megtalálása, a létbizonyosság erősítése. Ennek elérése nem történhet meg egy „működőképes” lelkigondozói kapcsolat megteremtése nélkül, s ez a jó kommunikáció útjain keresztül lehetséges. Ebben a részben tehát nem az a fő cél, hogy megismerkedjünk számtalan lelkigondozás-értelmezéssel, hanem annak bemutatása, amit maga a könyv írója is a leghatékonyabban használt, illetve aktuálisnak tart korunkban.

Az író figyelmét nem kerüli el a lelkigondozó személye és a lelkigondozói identitás formálása (magam is visszaemlékezem azokra a képzésekre, amelyeken személyesen is megtapasztalhattam, mennyire fontos a hiteles lelkészi/lelkigondozói identitás kifejezése), már csak azért sem, mert a lelkész személye a kapcsolati munka egyik fontos eszköze. Amikor a lelkigondozói spiritualitásról ír, a Távol-Keleten szerzett személyes tapasztalatait is hasznosítja, s ezzel egy egészen új és sajátos színt jelenít meg a lelkigondozói munka területén.

Mindezt kiegészíti az egyházi intézményekben végzett lelkigondozói munka bemutatása és ennek főbb, hangsúlyos pontjainak részletezése. Ezek szintén azok a területek, ahol nekünk jelentős elmaradásunk van ahhoz a nyugat-európai egyházi intézményi környezethez képest, amelyben a folyamatosság nem szakadt meg úgy, mint nálunk. Külön kiemelem itt a szerző által is hangsúlyos intézményanalízis fontosságát s annak szempontjait, és amelynek területére korábban magam is bevezetést nyertem általa.

A *szupervízió*, a jobb hivatásgyakorlást segítő lehetőségek egyike még nehezen el- és befogadott mai magyarországi református egyházunkban. Erről szól a könyv második nagyobb része. Helmut Weiß mondanivalója azért fontos erre a területre vonatkozóan, mert a szupervízióról eddig

még nem olvashattunk egyházi megközelítésből és magyar nyelven, illetve annak teljes összefüggéseiben. A mai magyar szupervízorok (és coachok) nemzedékéből sokan abból a német háttérből tanultak, amelyben maga Helmut Weiß is a tanítómesterek közé tartozik. Igaz, ebben az a kivétel, amint erre utaltam is az imént –, hogy ő a szupervíziót, mint az egyik hivatásgyakorlást segítő lehetőséget, az egyházon belül végzett munkaterületekre értelmezi és alkalmazza. Mindezt pedig úgy teszi, hogy – amint azt már a lelkigondozás kapcsán is láthatjuk – bevezet bennünket a mai világ sajátos kihívásaiba, így akár a mindennapi élet és a munka területén tapasztalható töredékességbe és az ebből fakadó veszélyekre. Így a lelkigondozás és szupervízió területét érintő mondanivalója egyben kultúra- és társadalomértelmezés is a keresztyén szemszögéből. Azért fontos ezt megemlítenünk, mert a szupervízió adta lehetőségeket így tudja elhelyezni egy valóságos társadalmi és egyházi környezetben. De nem ideálokat hajszol, hanem a mindennapok nemegyszer fáradságos és küzdelmes valóságával szembesíti.

Helmut Weiß alapfelfogása nem lényegtelen a szupervízori képesség kapcsán sem: szupervízor az legyen egyházi keretekben, aki már képzett lelkigondozó is. Azaz: nincs szupervízor-képzés és egyházon belüli szupervízió lelkigondozói alapképzés nélkül.

Könyve harmadik fő részében Helmut Weiß *a pasztorálpszichológia területére* kalauzol. Már a korábbi években is utalt többször arra, s ennek én is tanúja lehettem személyes beszélgetéseink során, hogy fontos tisztáznunk: mit is kell értenünk a pasztorálpszichológián. Ennek megválaszolására hadd idézzek könyvéből: „A pasztorálpszichológia alatt két különböző jelrendszer, mégpedig a gyakorlati teológia és a pszichológia közötti párbeszédet értem. Ha a tudományos jelrendszerből indulunk

ki, akkor interdiszciplináris párbeszédéről, ha a gyakorlati teológiát és a pszichológiát *kulturának* jelöljük, interkulturális párbeszédéről beszélhetünk.” (197. old.)

Az imént idézett kettőségből kiindulva, a szerző hármas fonalon vezet végig, amikor az emberi élet sajátos szakaszát és összetevőit *antropológiai, pszichológiai* és *teológiai* mérték alá állítja. Így ismerkedhetünk meg a 20. század meghatározó pszichológusainak emberi létet érintő és fontos értelmezéseivel és összegzéseivel, akiknek hagyatékát – általánosságban vagy speciálisan – a lelkész mind lelkigondozói, mind pedig szupervizori munkájához is hasznosítani tud. Így találkozik egymással két diszciplína, és pedig az emberi élet jobb megértése és segítése érdekében.

Végül a pasztorálpszichológiai munka feladatával és céljával ismerkedhetünk meg a szerző világos felvázolása segítségével. *A szerző* nyugalmazott német evangélikus lelkész, s e könyv összefoglalja az ő lelkési pályafutását. Ő elsősorban intézeti lelkigondozó lelkipásztorként és szupervizorképzőként munkálkodott az 1970-es évektől nyugalomba vonulásáig, 2007-ig. Így könyve háttérben majd négy évtizedes tapasztalat áll, ami kiegészül a nemzetközi szinten is rendkívül jelentős, szakmai kapcsolataival és személyes tapasztalataival. Kezdetől fogva és évtizedeken át tekintélyes és jelentős szereplője volt a Német Pasztorálpszichológiai Egyesület Klinikai Lelkigondozói Képzése (DGfP KSA) szekciómunkájának.

A szerzőről azt is tudjuk, hogy jelentős munkát végez az interkulturális lelkigondozás területén. Ilyen vonatkozásban a következő könyveket jelentette meg társszerkesztőként és egyben szerzőként is: Federschmidt, Karl H. – Temme, Klaus – Weiß, Helmut (Hg.): *Ethik und Praxis des Helfens in verschiedenen Religionen. Anregungen zum interreligiösen Gespräch in Seelsorge und Beratung*. Neukirchener Verlag, Neukirchen-Vluyn 2005; Federschmidt, K. – Hauschildt,

E. – Schneider-Harpprecht, Chr. – Temme, K. – Weiß, Helmut (Hg.): *Handbuch Interreligiöse Seelsorge*. Neukirchener Theologie. Neukirchener Verlagsgesellschaft, Neukirchen-Vluyn 2010.

Helmut Weißről még azt is tudnunk kell, hogy nagyon jó teológus, aki teológiai ismereteit korszerűen tudja alkalmazni az általa bemutatott három területen. Nem véletlen, hogy a pasztorálpszichológiáról szóló részben – az antropológia és pszichológia mellett – hangsúlyosan érvényesíti a teológia Isten- és emberközpontú mondanivalóját. A könyv szemléltető példái olyan háttérből származnak, amelyek nem lesznek ismeretlenek számunkra. Mindez annak köszönhető, hogy Helmut Weiß teljes otthonossággal mozog a magyar, lengyel, román és szlovák protestáns egyházakban.

A könyv magyar fordításának megjelenése szinte egybeesett ennek német nyelvű kiadásával. (Weiß, Helmut: *Seelsorge – Supervision – Pastoralpsychologie*. Neukirchener Theologie, Neukirchen-Vluyn 2011) Igaz, hogy a szöveg fordítása rendjén a német „szakmai gondolkodás”-t nem minden tekintetben sikerült közel hozni a magyar gondolkodáshoz. Mindez részben a szakmai nyelvezet számunkra új és sokszor nem eléggé tisztázott fogalmi rendszere miatt is adódhatott. Ezekre a különbözőségekre a fordítás kapcsán is történik utalás.

A szerző olyan területekre hív könyvével, ahol részben már otthon vagyunk, másrészt még sokszor idegenül mozgunk. Ahhoz, hogy lehetőleg mielőbbi otthonérzésre jussunk mindhárom területen, komoly szakmai segítséget kapunk tőle.

Azok számára, akik a lelkigondozás és szupervízió területén további szakmai elmélyülésre, értelmezés szinten pedig a pasztorálpszichológia helyének tisztázására szánják rá magukat, szívesen ajánlom ezt a könyvet. Azért is, hogy segítségével valamit ledolgozhassunk e hármas terület több évtizedes hazai hátrányából.

Kocsev Miklós